

Ազգ

Ռուսաստանի հայերի միությունը նշել է Առողջապահության աշխատողի օրը

Ըստ «Հայերն այսօր» էլեկտրոնային դարբերականի, վաթսուհինգ բժիշկ-գիտնականներ, ՌԴ բժշկական գիտությունների ակադեմիայի անդամներ, երիտասարդ բժիշկներ, աստիճաններ եւ Ռուսաստանի հայերի միության (ՌՀՄ) անդամներ մասնակցել են հունիսի վերջին Ռուսաստանում նվիրված Առողջապահության աշխատողի օրվան նվիրված երեկոյին: ՌՀՄ-ի կազմակերպած միջոցառումը բացել է միու-

թյան Բժիշկների ասոցիացիայի դեկավար, գիտության եւ տեխնիկայի բնագավառում ՌԴ կառավարության մրցանակի դափնեկիր, ՌԴ բժշկական գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամ **Առնուղ Աղամյանը**: Նա հղատարությամբ նշել է բժշկության ոլորտում հայ գիտնականների կատարած բազմաթիվ հայանազորությունների մասին, որոնք, ինչպես միջնադարում, այնպես էլ մեր օրերում համաճարակային նշանակություն ունեն: ՌՀՄ-ի առաջին փոխնախագահ Գեորգի Տեր-Ղազարյանը միության նախագահ Արա Արահամյանի անունից տոնի առթիվ շնորհակալություններ հայտարարեց: Տեր-Ղազարյանը նաեւ ընթերցեց է ԳՊՄ-ի նախարար Գրիգոր Գալստյանի ուղերձը: Ուղերձում հասնակ նվիրվել է Մոխրակի երկրաբանության հետ զարգացող ազատամարտի ժամանակ ռուսաստանցի բժիշկների օգնության մասին, ինչպես նաեւ՝ այն մասնագիտական օգնության մասին, որը նրանք անեն սարի սրամարտում եւ Հայաստանում եւ Արցախում անցկացվող ՌՀՄ-ի օրերի օրգանակներում: Ինչպես փոխանցում են ԳՊՄ սպորտի նախարարությունից, Մոսկվայի Ազգությունների սանն անցկացված երեկոն ուղեկցվել է համերգային ծրագրով, որի ժամանակ ինչպես են ինչպես ժողովրդական, այնպես էլ՝ դասական երաժշտության կատարումներ:

Ղեկավարի Խրիստոֆիաս. «Թուրքիայի համար ղեկ է հսակ լինի, որ ղեկ է ճանաչել Կիպրոսի Տանրադեսությունը եւ վարել Կիպրոսի ինքնորոշման ու սարածային ամբողջականության հանդեպ հարգալից ֆաղափականություն»

Կիպրոսի նախագահը կողմ է Մեղզոնյան վարժարանի գոյության շարունակմանը եւ հույս ունի այդ հարցը լուծել հոգուս հայության

Երկօրյա ղեկավար արցվող Հայաստանում զանազան Կիպրոսի Հանրապետության նախագահ Ղեկավար Խրիստոֆիասը երեկ իր ժամանակավոր կեցավարում «Գոլդըն Փելեյա» հյուրանոցում, բացառիկ հարցազրույց շնորհեց «Ազգ» օրաթերթին: Հակառակ սեղմ ժամանակին, որն Խրիստոֆիասը սիրով եւ հանգամանալից դասասիան սկզբ թերթի հարցերին, որոնք ներկայացնում են ստորև նույնությամբ:

- Որն նախագահ, Ձեր Հայաստան այցելության ընթացքում սարբեր բնույթի հանդիպումներ են եղել, ինչպես վերջին հայ-կիպրական հարաբերություններին առնչվող սարբեր հարցեր: Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանի հետ հանդիպումից հետո համատեղ ասուլիսում նվիրվել, որ հայ-կիպրական հարաբերությունները որոշ ոլորտներում բավարար չեն: Ո՞ր ոլորտների մասին է խոսքը:

կան, մեկնության փոխհարաբերություններում, նաեւ՝ զբոսաշրջության: Ուստի մենք որոշել ենք ակտիվացնել մեր աշխատանքը, որոշեցի երկու կողմերի համադասասիան նախարարությունները նախադասարտեսն անհրաժեշտ համաձայնագրերը մոտ աղագայում՝ այդ թույլ տեղերը հարթահարելու համար:

Կարծում եմ, շուտով մենք մեր ընդհանուր աշխատանքի բոլոր բնագավառներում այդպիսի համաձայնագրեր կստանալ: Մեր ֆաղափական հարաբերությունները շատ բարձր մակարդակի վրա են, միջազգային եւ սարածաշրջանային խնդիրների շուրջը դիրքորոշումների առումով եւս ընդհանրություններ ունեն: Ընդհանուր դիրքորոշում ու-

Մենք նաեւ մեր երկու երկրների առջեւ ծառայած խնդիրների առումով: Եվ դա ամուր հիմք է զարգացնելու մեր երկկողմ հարաբերությունները:

- Հայաստանի նախագահի հետ համատեղ ասուլիսում դուր հայտարարեցիք նաեւ, որ բարդ է բանակցություններ վարել Թուրքիայի հետ, քանի որ Թուրքիան բարդ զործրկեր է: Դուք այդպիսի երկարամյա փորձ ունե՞ք Կիպրոսի խնդրի շուրջը բանակցությունների առումով: Ի՞նչ փոփոխություններ կարողանաք թուրք-կիպրական հարցի կարգավորման գործընթացը:

- Այն, ինչ ասել եմ, դա մեր փորձն է: Մենք անմիջականորեն Թուրքիայի հետ չենք խոսում, քանի որ Թուրքիան, ցավով, չի ցանկանում խոսել Կիպրոսի Հանրապետության հետ, քանի որ չի ճանաչում Կիպրոսի անկախությունը՝ խախտելով միջազգային իրավունքը, նաեւ եվրոպական իրավունքը, քանի որ այն երկիրը, որը ցանկանում է անդամ դառնալ Եվրամիության, չի կարող չճանաչել այդ Եվրամիության անդամ երկրներին, սակայն Թուրքիան այդպես է վարվում: *Տես էջ 3*

«Տարավոր է սնտեսական անկման երեք սցենար՝ 9,5 տկոս, 16 տկոս եւ 20 տկոս»

«Գլոբալ ձգնաժամի ազդեցությունը Հայաստանի վրա կարճաժամկետ եւ երկարաժամկետ հեռանկարներ» թեմայով երկօրյա միջազգային գիտաժողովը երեկ սկսվեց Երեւանում, որը նախաձեռնել է Հայկական միջազգային սնտեսական հետազոտությունների խումբը: Միջոցառմանը ելույթ է ունեցել եւ ձգնաժամով դայամանավորված Հայաստանի խնդիրներին է անդրադարձել վարչապետ Տիգրան Սարգսյանը: Խոսելով համախառն ներքին արդյունքի հնարավոր ցուցանիշների մասին, **Տիգրան Սարգսյանը** նշեց, որ հարկ է նկատի ունենալ զարգացումների երեք սցենար՝ 9,5 տկոս, 16 տկոս եւ 20 տկոս սնտեսական անկում: Նրա գնահատմամբ, առաջիկա ամիսներին ղեկ է ալնկալել մակրոսնտեսական ցուցանիշների բարելավում, քանի որ անցյալ սարվա նույն ժամանակահատվածի սնտեսական աճի ցուցանիշները բարձր էին: Մասնավորապես, անցյալ սարվա հուլիս-օգոստոսին շնորհաբար ժամանակ էին շատ բարձր: Ըստ վարչապետի, բարելավում կարելի է ակնկալել միայն սարվերջին: Տիգրան Սարգսյանը հայտնեց, որ

ղեկավար բյուջեի ծախսային մարդ նախատեսում է, որ կլինի 900 մլրդ դրամի սահմաններում: Իսկ բյուջեի դեֆիցիտը, համաձայն Աժ ընդունած որոշման, թույլատրվում է հասցնել մինչեւ ՀՆԱ 7,5 տկոսի: Այդ դեֆիցիտը ֆինանսավորվելու է Արիական բանկի սրամարդած 80 մլրդ դոլարով, Համաբարհային բանկի սրամարդած 60 մլրդ դոլարով, Ռուսաստանից ստացած վարկից 24 մլրդ դրամով, ինչպես նաեւ Արժույթի միջազգային հիմնարկի 150 մլրդ դոլարով: Դրա շնորհիվ, վարչապետի կարծիքով, հնարավոր կլինի աղափուկել բյուջեի կատարումը: Իսկ 2010-ի բյուջեում, որդես նախնական ցուցանիշ, դրվելու է 1 տկոս սնտեսական անկումը: Ինչ վերաբերում է մեր սնտեսության հիմնախնդիրներին, աղա Տիգրան Սարգսյանը մասնաճեղ է ցածր դիվերսիֆիկացիան, մենաշնորհների առկայությունը, որոնք գնային կոտցություններ են առաջացնում, սկզբային սնտեսությունը՝ որդես հարկային եւ մափային վարչարարության ցածր մակարդակի հետեւում:

6 9 3 3 9 1 1 0

Երեկ տեղի ունեցավ ՀՀՄ կրոնների հունիս ամսվա խաղարկությունը: Ընդհանր թվերն էին 6 9 3 3 9 1 1 0:

Ժամանակավորապես կղաղարեցվի բնական գազի մատակարարումը Հայաստան

Հուլիսի 8-10-ը ժամանակավորապես կղաղարեցվի բնական գազի մատակարարումը Հայաստան՝ «Կրասնի մոս» գազաբաշխիչ կայանում վերականգնողական աշխատանքներ կատարելով: Այս մասին «Արմենիա» տեղեկագրին «Հայտնագազարդ» ընկերության մամուլի բաժնից: Այդ ընթացքում հանրապետության գազամատակարարումը կիրականացվի Արմանի ստորգետնյա գազաղաղարեցվի կայանից՝ առանց սահմանափակումների:

Վարդան Օսկանյանն առաջարկում է ֆաղափական լուծում՝ մի նոր բեւեռի միջոցով

ՄԱՐԻՏԱ ԽԱՉԱՏՅԱՆ
Երեկ «Սիվիլիթաս» հիմնարկի կազմակերպած «Գոնեկություն՝ ֆաղափական բանավեճի փոխարեն» ինտերկամ ավարտին, մի տեսակ ամփոփելով ինտերկամը, հիմնարկի նախագահ, նախկին արտոնման նախարար Վարդան Օսկանյանը ասաց այն գլխավորը, որի համար եւ, մեր կարծիքով, ի վերջո հրավիրվել էր այդ ինտերկամը: Մեզ բերեմ մի փոքր համառոտած. «Հայաստանն ամենաֆաղափականացված երկրներից մեկն է, մեզ մոտ անեն ինչ ֆաղափականացված է՝ դատարանը, մամուլը, ՀԿ-ները, նույնիսկ մեր ղեկավար կառույցները: Մեր հարկայինը ֆաղափական լծակ է, դատարանները՝ նույնպես, մամուլը՝ նույնպես... Մենք թույլ ենք սվել, որ այդպես լինի. բանավեճի բացակայությունը ներաղափական կյանքում մեր թերություններից մեկն է: Եվ քանի որ անեն ինչ ֆաղափական հարթակում է, դատարանները եւ լուծումները եւս ղեկ է գտնել ֆաղափական հարթակում, եթե մենք ուզում ենք այդ խնդիրներին արագ լուծումներ տալ: Զաղափական ուժերն այսօր մեծ դատարանակալություն ունեն, ժամանակն է այսօր մտածե-

Լու, թե ինչպես կարելի է իջնանալ ստեղծել մի այլ բեւեռ, որը օրեօրի օրգանակներում, սահմանադրական ճանաղարհով կարողանա սահմանադրականորեն դադարեցնել հակալիցիտները ստեղծել մեր ֆաղափական համակարգում: Ժամանակն է, որ առանձին ֆաղափական կուսակցություններ իրենց ներ, ֆաղափա-

կան Եւրոն ինչ-որ ժամանակ մի կողմ դնեն եւ մտածեն երկրի աղափայի մասին, մեծ դատարանը տեսնեն եւ մտածեն ինչպես ստեղծել մի նոր բեւեռ, որը կհակադրի այսօր առկա իջնող բեւեռին, որդեսից մենք կարողանանք հակալիցիտների միջոցով մեր խնդիրները լուծել: Խնդիրը ֆաղափական է, ուստի ղեկ է որոնել ֆաղափական լուծում»: *Տես էջ 2*

Ա. Մ.

Չի բացառվում, որ Խաչատուր Սուֆիասյանը ներկայանա

Գործարար Խաչատուր Սուֆիասյանի փաստաբաններ **Արթուր Գրիգորյանն** ու **Արա Զաֆարյանը** երեկ «Չայեյի» ակումբում հայտարարեցին, որ Խաչատուր Սուֆիասյանը կարող է ներկայանալ իրավապահ մարմիններին: Վերջիններս ընթերցեցին մատուցված արդեն հրապարակված Խաչատուր Սուֆիասյանի հայտարարությունը:

«Չայեյի» ակումբում հայտարարությունից երեկ թե ակնհայտ է, որ դարձել է Սուֆիասյանը նույն է, որ իմնը ներկայանալու խնդիր չունի և դատարան է անգամ, իմանալով հանդերձ, որ իրավաբանները իրեն կողմնակազմության մեջ է կնքեցին գործը հանձնելու դատարանի մեջ: Այդ ամենը նա իր ներկայանալու հարցում խնայող չի համարում: Ի վերջո, մինչև 2009 թվականի հուլիսի 31-ը նա կներկայանա, թե ոչ, մենք այդ հարցին որոշակի դատարանից առաջ ասելու իրավասություն չունենք, որովհետև իրադարձությունները կարող են զարգանալ այս կամ այն կերպ և յուրաքանչյուր անձ իմնը ազատ է որոշելու իր գործի նկատմամբ իր վերաբերմունքը: Ամեննայն չի բացառվում, որ դարձնի Սուֆիասյանը ներկայանալու է, և որդես դարձնի Սուֆիասյանի դատարանը կարող ենք ասել, որ նա ամենայն հավանականությամբ կներկայանա», ասում է Արթուր Գրիգորյանը:

Արթուր Գրիգորյանը չի բացառում, որ եթե անգամ չլինեք ներկայացրելու համաձայնության դատարանը, որով համաձայնեցին սարածվելու իրավագործ է համարվում հետախուզման մեջ գտնվող այն անձանց վրա, որոնք կներկայանան մինչև 2009 թվականի հուլիսի 31-ը, կրկին կառաջանա Խաչատուր Սուֆիասյանի ներկայանալու հարցը:

«Որովհետև սա դարձնում է Սուֆիասյանի հայրենիք է, որի զարգացման մեջ նա ունեցել է իր որոշակի ավանդ»:

Եվ այն մեղադրանքը, որը ներկայացվել է իրեն, իր գործընկերներին, այսօր, թե այնպես իր լուծումը դեռ է ստանալ, հարցը անընդմեջ չէր կարող ձգձգվել: Առավել ևս, դարձնում է Սուֆիասյանը որևէ հանցագործություն չի կատարել և այդ առումով նա կապահովված չէ իրեն ներկայացված մեղադրանքի էությունը: Բնարկայան առարկա դարձնելու: Եվ բացի այդ, ինչը ոչ թակաս կարելու է, նույնիսկ, որ Ազգային ժողովը փաստորեն նոր մեղադրանքի հետ կապված իր համաձայնությունը չի սվել, հավասարապես իր համաձայնությունը չի սվել նա հետագա կալանքի հետ կապված», հայտարարեց Արթուր Գրիգորյանը:

Արա Զաֆարյանն ու Արթուր Գրիգորյանը խոսեցին իրավական դատարանում խնդիրների մասին: Նրանք հասկալի են ընդգծեցին, որ Ազգային ժողովը նախորդ արված մարտի 4-ին բավարարել է գլխավոր դատախազի միջնորդությունը՝ 4 դատազանվորների նկատմամբ փրակազմություն կազմակերպելու վերաբերյալ: Սակայն այն հոդվածները, որոնցով մեղադրանք էր առաջադրվում դատազանվորներին, այդ թվում՝ Խաչատուր Սուֆիասյանին, փոփոխվել են: Դատազանների կարծիքով՝ վերանայված մեղադրանքի ու կալանքի հարցը դեռ է փոփոխվում անարկա դարձնելու խնդիրներով:

Դատազաններն այս ընթացքում միջնորդություն են ներկայացրել Խաչատուր Սուֆիասյանին փրակազմության մասին: Խաչատուր Սուֆիասյանի նկատմամբ ընդհատված խափանման միջոցով կալանք փոխելու վերաբերյալ, և ներկայացրել են իրենց հիմնավորումները: Հասնելով ներկայացրած խափանքներին: Դատազանների կարծիքով, սակայն, նախաձեռնված մարմնի որոշումը չի ազդի Խաչատուր Սուֆիասյանի դիրքորոշման վրա: Ե. Մ.

1-ին էջից
Բանակցությունները անցկացվում են երկու համայնքների առաջնորդների միջոցով, և սովորաբար հունակիրական համայնքի առաջնորդը երկրի նախագահն է, իսկ թուրքական կողմից համայնքի առաջնորդը այն մարդն է, որին ընտրում է այդ համայնքը և նրան կոչում են նախագահ, ինչն անօրինական է: Բայց մեկի հետ մեկ է բանակցել:

Այսօրվա թուրքական կողմից համայնքի առաջնորդը իմ հին ընկերն ու բարեկամն է՝ դարձնում Թալաթը, որ թուրքական Հանրապետության կուսակցության նախագահն էր, որը բարեկամական և եղբայրական է կապերի մեջ իմ կուսակցության (ԱԶԵԼ) հետ: Երկար սարիների ընթացքում այդ երկու կուսակցությունները

Օրինակ, Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանը նախաձեռնեց Թուրքիայի նախագահի հետ հանդիպումը և առաջարկություն արեց Հայաստանի և Թուրքիայի հարաբերությունների նորմալացման ուղղությամբ: Նախադասարանվեց փաստաթուղթ այդ հարցի առնչությամբ, սակայն Թուրքիան, չնայած իր նախնական համաձայնությանը, չստորագրեց դրոսոկոլը և սկսեց նորանոր թայմաններ դնել: Բացի այդ, ևս կարծում են, որ Թուրքիան մարտավարական խաղ է խաղում, իրեն ցույց է տալիս որդես խաղաղարար, սակայն նորանոր թայմաններ է դնում օրակարգում: Ես իզուր չեմ ասել, որ Թուրքիան բարդ գործընկեր է բանակցություններում:

Սեր փորձից բերեմ օրինակ: Սի

Ֆյոն կողմից, հայության մեծամասնությունը ցանկանում է վերաբացված ճեսնել վարձարանը: Փաստորեն, կողմերից մեկը չի կարողանում վաճառել, մյուսը՝ վերաբացել: Ո՞րն է Կիորոսի կառավարության դիրքորոշումը:

- Մենք միջին մասում ենք, երբ դժվար է որևէ բան ասել որևէ կողմին: Դա Կիորոսի և ընդհանրապես սարածաբանում հայերի համար լավագույն թեմա է, քանի որ Սելվոյան դորոցը կամ ինստիտուցիոն է լավ հայտնի, հազարավոր հայ երեխաներ այդտեղ կրթություն են ստացել, ընդ որում, բարձր, որակյալ կրթություն:

Կիորոսի հայերի համար, եթե կուզեք, դա արժանապատվության հարց է: Եվ մենք հասկանում ենք մեր հայ-

Պենետրիս Խրիստոֆիաս. «Թուրքիայի համար դեռ է հստակ լինի, որ ...»

կողմից ցանկանում էին իրենց գործողությունները՝ երկու համայնքների ռեակցիոն-ազգայնական շարժումների դեմ և դախարում էին հանուն մեր երկրի միավորման միջազգային իրավունքի նորմերով և արդարադատության սկզբունքի հիման վրա:

1977-ին որոշվեց միասնական դատարանը դարձնել դառնալից՝ բաղկացած երկու մասից՝ թուրքական կողմից և հունական կողմից վարչակազմերով: Այն ժամանակ համաձայնեցվեց այդ մոտեցումը: Ցավով, այսօր դա Թալաթը դարձել է համայնքի առաջնորդ և փառապաշտության է իրականացնում համաձայն Անկարայի փառապաշտության:

Իհարկե, ես դեռ է ընթացող գուցաբերեմ, բայց կան սահմաններ, որոնք նա անցել է: Ուստի մենք բանակցություններում դժվարությունների ենք հանդիպում, քանի որ Անկարայի գիծը, իր էությունը, փոխարկված, դեռ իր կոնֆլիկտային սահման գիծ է, և հասկանալի է, որ հունական կողմից համայնքը նման որոշում չի կարող կայացնել:

Բայց բանակցությունները շարունակվում են, և անում են հնարավոր դեպքերում Թալաթին համոզելու, որ նա վերադառնա մեր ընդհանուր դիրքորոշմանը և ընդհանուր լեզու գտնենք Կիորոսի հարցի լուծման համար: Բայց ինչ-որ մեկն էլ դեռ է համոզի Թուրքիային: Դա միջազգային համընդունելի է, ՄԱԿ-ը և հասկալի է վերաբերյալ, որը դեռ է Թուրքիայի համար հստակ դարձնի, որ Անկարան դեռ է ճանաչի Կիորոսի Հանրապետությունը և վարի մեր երկրի ինֆորմացիան ու սարածվալիս ամբողջականության հանդեպ հարգալից փառապաշտություն, որն Թալաթին էլ հնարավորություն տալով մեզ հետ ազատ խոսելու, որդես զի հասնենք բոլորի համար ընդունելի լուծման:

- Թուրքիան հանդես է եկել կալանության կողմից և լուրջ դատաբանական ստեղծման նախաձեռնություններով: Հազարավոր առնչվող սարածաբանում Հայաստան-Արթուրյան խնդիրները, Ռուսաստան-Վրաստան հակամարտությունը, Հայաստան-Թուրքիա փակ սահմանները, Ձեր գնահատմամբ, որքան է իրադատական այս նախաձեռնությունը և արդյո՞ք Թուրքիան ի վիճակի է նման դերակատարում ունենալու:

- Թուրքիայի ղեկավարությունը իրեն ամեն կերպ փորձում է ներկայացնել որդես Կոլկասյան սարածաբանում նախաձեռնություններով հանդես եկող, խաղաղարար դերակատարություն: Որքանով են իրենք դրան հավասուն՝ կյանքը ցույց կտան, կյանքը կաղաքացույց: Ես գտաւ եմ, ունենալով սեփական փորձը Թուրքիայի որոշ նախաձեռնությունների առնչությամբ՝ նաեւ կիորոսյան հարցի առումով:

Կիորոսի Հանրապետության նախագահը և առաջին տիկինը Գառնիի հեթանոսական տաճարի մոտ:

բանի օր առաջ վերջապես որն Թալաթի հետ մենք համաձայնեցինք բացել ես մեկ անցակետ օկուպացված սարածվալիս (դեռի մեր) ազատ սարած է հակառակը: Այդ անցակետին մոտ գտնվում է թուրքական բանակի գործակալ՝ քաղաքացիական ազատ (մեր) սարածվալիս: Նրանք խնդրել էին, որ ՄԱԿ-ի հովանու ներքո գինվորների հարազատները այցելեն գինվորականներին: Ես համաձայնեցի: Նրանք դրանից հետո մեկը մյուսի հետեցի սկսեցին թայմաններ դնել, 5-6 թայման առաջադրեցին և այդ հետո գործում, որի առնչությամբ 10 ամիս առաջ մենք համաձայնության էինք եկել, սկսվեցին բարդությունները:

Հասարակության մեջ էլ հարց է առաջանում, որ եթե այդ երկու մարդը չեն կարողանում լուծել այդպիսի թայման հարցը, ինչպե՞ս նրանք կարող են լուծել Կիորոսի բարդ հարցը: Ինչպե՞ս, վերջապես մենք որոշեցինք, ես լուծեցի, որդես գործում, որի առնչությամբ մարդկանց համար, ովքեր աղում էին արեւմտյան մասում: Նրանք Նիկոսիա հասնելու համար քաղաք են գծում Կիորոսով 3,5 ժամ, մինչդեռ նրանք հիմա օկուպացված սարածվալիս կարող են Նիկոսիա հասնել 40 րոպեում:

Այս դեպքում է նաեւ բանակցություններում՝ նորանոր թայմաններ են առաջ փակվում, նոր դա հանցներ են դրվում: Ես կարծում եմ, որ այդ դեպքում առաջ փակում էլ Անկարան է:

Իստույով կոլկասյան դատաբանից, իհարկե, չի կարելի լրիվ հոռետես լինել, բայց դեռ է լինել իրադատ:

- «Ազգը» բազմաթիվ հոդվածներ, նամակներ ու զանգեր է ստանում հայկական սփյուռքից, հարցադրումներով Սելվոյան կրթական հաստատության ձևակազմի առնչությամբ, քանի որ վերջինս յուրահատուկ դերակատարում ունի հայկական մշակույթի, կրթության հարցերում և այլն: ՀԲԸՄ-ն, որ սեփականատեր է վարձարանի սարածի, փակել է դորոցն ու ցանկանում է վաճառել սարած-

բանակցի կիորոսի հայերի զգացմունքները, քանի որ մենք լավ ենք հասնում մեր Կիորոսի հայերի հետ:

Մենք կողմ ենք Սելվոյան վարձարանի գոյության շարունակմանը, սա է մեր դիրքորոշումը: Սա է մեր զգացածը: Մյուս կողմից, մենք սեփականատեր ենք: Սեփականատեր Միացյալ Նահանգներում է, և մենք չենք կարող նրանց ստիպել, կամ մենք չենք կարող բռնազավել այդ սեփականությունը: Մենք չենք ցանկանում հայերի միջոցով բախումների վիճակում հայտնվել: Սեփականատեր ընկերության (ՀԲԸ Միություն) ներկայացուցիչները Միացյալ Նահանգներից եկել էին, ևս ընդունել են նրանց, լսել, բայց միայն լսել: Ես ոչինչ չեմ խոսեցրել, քանի որ մենք ինչ որոշում էլ կայացնենք, դեռ է մեծապես համադասարանի հայ հասարակության ցանկությանը, որ միասնական են, միակարծիք: Կիորոսի հայերը միասնական են, ինչպես և Կիորոսի հայերը:

Սա բարդ հարց է ու բարդ խնդիր: Մենք հայտարարում ենք, որ դատաբանում ենք լուծել լավագույն կերպով հարցը խաղաղ ճանապարհով, ես հույս ունեմ, որ մենք կգտնենք երկխոսության ուղին լուծելու այս խնդիրը ևս հոգուս Կիորոսի, Լիբանանի, սարածաբանի, Հայաստանի և ընդհանրապես աշխարհի հայությանը: Եվ հնարավորինս շուտ, քանի որ արդեն երկու սարի վարձարանը վարձակալված է մեր կառավարության կողմից մեկ այլ դորոցի համար, որը շուտով խնդիրներ ունի: Մենք նաեւ մտադրություն ունենք հայկական վարձարանի՝ Կիորոսի դեպքում համալսարանի համար հայերի հետ միասին օգտագործելու: Կան նաեւ այլ ուղիներ, ես ես հույս ունեմ, որ շուտով լավ լուրեր կլսենք: Իսկ լավ լուր նշանակում է, որ հույսով եմ, լավ լուրեր կլինեն՝ բավարարելու հայերին, որով լավագույն կերպով հարցի առնչությամբ:

Տարգմանողը վարեցին՝ ԱՐԵՎԻԿԱ ՏՐՈՒՄՅԱՆՆԱԿՆԻՍՆԵՆ

Մինչև հոկտեմբեր կբացվի հայ-թուրքական սահմանը

Ազգային ժողովի դատազանվոր **Սեփան Սաֆարյանի** ուժադրության կենտրոնում հայ-թուրքական հարաբերությունների զարգացումն է: Ըստ նրա, մինչև հոկտեմբեր գործընթացը կարագանա, որովհետև թուրքական կողմը հրավիրել է Սերժ Սարգսյանի դատաբանական փախուստը: Միացյալ Նահանգներում է, և մենք չենք կարող նրանց ստիպել, կամ մենք չենք կարող բռնազավել այդ սեփականությունը: Մենք չենք ցանկանում հայերի միջոցով բախումների վիճակում հայտնվել: Սեփականատեր ընկերության (ՀԲԸ Միություն) ներկայացուցիչները Միացյալ Նահանգներից եկել էին, ևս ընդունել են նրանց, լսել, բայց միայն լսել: Ես ոչինչ չեմ խոսեցրել, քանի որ մենք ինչ որոշում էլ կայացնենք, դեռ է մեծապես համադասարանի հայ հասարակության ցանկությանը, որ միասնական են, միակարծիք: Կիորոսի հայերը միասնական են, ինչպես և Կիորոսի հայերը:

Սա բարդ հարց է ու բարդ խնդիր: Մենք հայտարարում ենք, որ դատաբանում ենք լուծել լավագույն կերպով հարցը խաղաղ ճանապարհով, ես հույս ունեմ, որ մենք կգտնենք երկխոսության ուղին լուծելու այս խնդիրը ևս հոգուս Կիորոսի, Լիբանանի, սարածաբանի, Հայաստանի և ընդհանրապես աշխարհի հայությանը: Եվ հնարավորինս շուտ, քանի որ արդեն երկու սարի վարձարանը վարձակալված է մեր կառավարության կողմից մեկ այլ դորոցի համար, որը շուտով խնդիրներ ունի: Մենք նաեւ մտադրություն ունենք հայկական վարձարանի՝ Կիորոսի դեպքում համալսարանի համար հայերի հետ միասին օգտագործելու: Կան նաեւ այլ ուղիներ, ես ես հույս ունեմ, որ շուտով լավ լուրեր կլսենք: Իսկ լավ լուր նշանակում է, որ հույսով եմ, լավ լուրեր կլինեն՝ բավարարելու հայերին, որով լավագույն կերպով հարցի առնչությամբ:

Ֆրանկոֆոնիայի երկրների վեհաժողովին: «Բավական զարմանալի, երբ փոխանցեցին, որ ԱԺ-ն ի վիճակի չէ հոգալ դատաբանական բոլոր անդամների ծախսերը»: Սաֆարյանին դատաբանել են, որ ԵՄԿԿ խորհրդարանական վեհաժողովից հետո դատաբանական կազմը մնալու է Սրասբուրգում: «Ասացին՝ ձեզ տուներ չենք առնելու, որովհետև ոչ ոքի համար չենք առնում, քանի որ, օրինակ, Արմեն Ռուսաստանում, Նախրա Չոխրաբյանը, ովքեր Ֆրանկոֆոնիայի վեհաժողովի անդամներ են, հունիսի 24-ից հուլիսի 3-ը դեռ է մնում Սրասբուրգում: Որից հետո կմեկնեն Փարիզ՝ մասնակցելու Ֆրանկոֆոնիայի վեհաժողովին: Այնպես որ, Չոխրաբյանի հետ կատարված փոխանցումը, որ նրանք վերադառնան», նկատում է նա: Զանի որ Սաֆարյանը Ավստրիայում դատաբանություններ կարգադրել է ստացել, ավստրիական կողմն էլ հոգալու է ծախսերը, ԱԺ դատաբանվորը առաջարկել է. «Կարող եմ առնել տուները՝ ինձ համար երթուղիով, իսկ ես անբողջ փողերը վերադարձնում եմ ԱԺ-ին՝ միաժամանակ մասնակցելով վեհաժողովի աշխատանքներին», սակայն Սաֆարյանի առաջարկությունը հավանության չի արժանացել:

«Ղարաբաղը դեռ է դիմի Հայաստանին՝ իր անկախությունը ճանաչելու խնդրանքով», այլ թեմայի անցնելով ասում է Սեփան Սաֆարյանը և վստահեցնում, որ Ղարաբաղը դեռ է դիմի իր կարգավիճակի միջազգայնորեն ճանաչման խնդիրը: Նրա խոսքերով՝ հայկական կողմը, ի դեմս իշխանությունների, չի գտնում իրեն միջազգային իրավունքի լիարժեք անդամ: «Չի կարող որևէ երկիր ճանաչել ԼՂ անկախությունը, եթե Հայաստանը դա չի արել», ասում է Սաֆարյանը: ԱԺ դատաբանվորը դատաբանական չի համարում միջազգային բոլոր զեկույցներում նշված հանգամանքը, որ «անգամ Հայաստանը դա չի արել»:

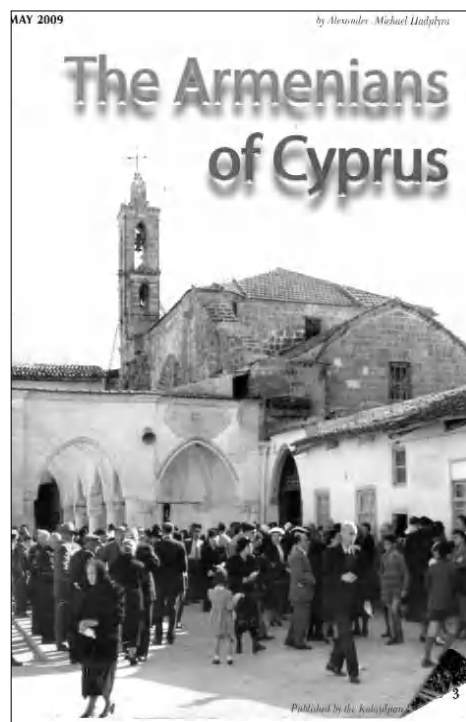
Սեփան Սաֆարյանը՝ ձգնաժամի «գոն»

Ֆինանսաստեսական ձգնաժամը հասավ այնտեղ, որ ԱԺ-ն չկարողացավ գտնար հայրաթիվ, որդես Սեփան Սաֆարյանը մասնակցի

ՏՄՄԻԿ ՏՐՈՒՄՅԱՆՆԱԿՆԻՍՆԵՆ

ԱԶԳ

Կիրոսահայեր

Ըստ Կիրոսի Հանրապետության սահմանադրության N 2 հոդվածի, կղզում գոյություն ունեն 2 համայններ՝ հունական և բուրական, եւ 3 կրոնական խմբավորումներ՝ մարմիներ, հայեր ու լաթիններ: Վերջիններս եվրոպացի (հռոմեական) կաթոլիկներ են, որոնց այդդեմ են անվանում սարբերելու համար մարմիներից, որոնք նույնպես կաթոլիկներ են: «Ինչդեռ ակնկալվում էր, 1960-ի նոյեմբերին սեղի ունեցած համարվելով բոլոր 3 խմբավորումները գերադասեցին Պասկանել հունական համայնին, մի հանգամանք, որը որոշ չափով ազդեց բուրական համայնի հետ ունեցած նրանց հարաբերությունների վրա: Միջ-համայնային սարակարծությունների (1963-64 թթ.) եւ այնուհետեւ բուրական ներխուժման ժամանակներում (1974 թ.) բուրերը նրանց շատ ավելի վաղ վերաբերվեցին, քան հունական համայնի մյուս անդամներին», գրված է սեղեկագրական դարբերակումում:

Բայց հունական համայնին Պասկանելը ունեցել է նաեւ իր առավելությունները: Նրանք կարողացել են օգտվել այդ համայնի բոլոր բարիքներից, հասարակական աշխատանք ծավալել, ընթացիկ կառավարական դասերը սահակ Կոմենտուն իրեն հռչակել է Կիրոսի կայսր 1185 թվին եւ անուանացել Ռուբինյանների տնիցից հայ իշխան Թոմաս Բ-ի դստեր հետ, նա իր հետ Կիրոս է տեղափոխել բազմաթիվ հայ ազնվականների եւ մարտիկների, որոնցից շատերը դառնալով են սեղի բնակիչների հետ Ռիչարդ Առյուծախիթի դեմ Լիմասոլում (1191-ի մայիսին):

Կիլիկիային մոտ գտնվելը նույնպես է, որ կղզին հայերի համար հրադարձի վայր դառնա: Կարծիք կա, որ եթե Լուսինյանների ձեռքում չլուծարվեց Կիրոսը կարող էր դառնալ Փոքր Հայքի մի մասը:

Չափազանց հետաքրքիր այլ սվալներ կան 36 էջանոց այս դարբերակումում, որի հետագա բաժնետերում կիրոսահայերի ժողովրդագրական, կրթական, եկեղեցական եւ մշակութային մանրամասներն են ներկայացված:

1881-ի ապրիլի 4-ին անցկացված մարդահամարի արդյունքներով կղզու ընդհանուր բնակչությունը կազմել է 186.173 հոգի, որոնցից 174-ը եղել են հայեր (0,0935 տոկոս): 1901-ին՝ համադասասխանաբար 237.022, որոնցից 517-ը՝ հայեր (0, 2 տոկոս), 1946-ին 3.686 հայեր են բնակվել Կիրոսում: Այդ ժա-

«Կիրոսի հայերը». համայնի հայելին՝ անգլերենով «Գալաթյան հիմնադրամի» նոր ծրագրերը կրթական եւ այլ բնագավառներում

«Ազգ»-ի խմբագրությունը շնորհակալությամբ ստացել է The Armenians of Cyprus (Կիրոսի հայերը) տեղեկատվական 36 էջանոց դարբերակումը եւ «Գալաթյան հիմնադրամի» 4 էջանոց սարեկան ամսագրից (համար 1, գարուն, 2009 թ.), երկուսն էլ անգլերեն լեզվով:

- Առաջինը բաղկացած է հետևյալ 11 բաժիններից.
- ա) Կիրոսի բազմամակարային բնույթը
 - բ) Հայկական կրոնական խմբավորման իրավական կարգավիճակը
 - գ) Հայերի առաջացումը (ծագումնաբանական համառոտ դասնություն)
 - դ) Հայերի Կիրոսում բնակվելու ժամանակագրությունը
 - ե) Կիրոսահայերի ժողովրդագրությունը
 - զ) Կրթության, դաստիարակման եւ հանգստի վայրերը
 - է) Հայերի կրոնական իմաստությունը
 - ը) Հայերեն լեզուն
 - թ) Կազմակերպություններ, հրատարակչական եւ այլ գործունեություններ
 - ժ) Հուշարձաններ
 - Ճա) Կարեւոր անձնավորություններ

րում, ունենալ վարչական իմաստության իրավունք՝ եկեղեցի, դպրոց, ակումբներ եւ ծավալել կրթական ու մշակութային գործունեություն: Ըստ 1970, 1976 եւ 1981 թվերի համադասասխանաբար N 58, 38 եւ 41 օրենքներում սահմանված հոդվածներ, կրոնական խմբավորումները կարող են Ներկայացուցիչների դեպարտամենտի անդամներ ունենալ դաստիարակչական ծախսերը:

Կիրոսում առողջ հայերի մասին հիշատակություններ կան մեր թվարկության 4-5-րդ դարերից: Սակայն առաջին գանգվածային գաղթը դեռի կղզի սեղի է ունեցել 578 թվին եւ կապված է վասսահանթալ Մորիկի անվան հետ: Կայսր դառնալուց առաջ, երբ Մորիկը գտնվում էր արեւելյան որդես գորահրամանասար, հայ ժողովրդի մեջ ծայր առած ազատագրական շարժումները ճնշելու նպատակով նա Աղձնիքից եւ Եփրատի ցրանի գավառներից մեծ թվով հայերի է տեղափոխում Կիրոսը:

Մյուսին հայերը կղզի են ժամանել նաեւ հայկական ծագում ունեցող Յերակիոս (575-641) բյուզանդական կայսր (610-ից) օրոք: Նա փորձել է հարթել սարաձայնությունները հայ-բյուզանդական հավաքի բնագավառում՝ խթանելով նոր վարդապետություն՝ միակամությունը (մոնոթեիզիզմ): Ուրիշներ, առավելապես առեւտրականներ, Կիրոս են տեղափոխվել կաթոլիկոս Յովհաննես Օձնեցու (717-728 թթ.) ժամանակաշրջանում: 9-10-րդ դարերում հայ գնդապետներ են կառավարիչներ են ծառայել Կիրոսում, ինչպես, օրինակ, Ալեքսիոս գորավարը (868 թ.), Վասիլ Հայկազը (958 թ.), Վահրամը (965 թ.) եւ Լեւոնը (910 թ.), ով ձեռնամուխ է եղել Լառնակայում Աբ Ղազար բազիլիկը կառուցելուն: Ըստ որոշ աղբյուրների, 10-րդ դարում այն որդես հայկական եկեղեցի ծառայել է հայ կաթոլիկներին:

Յեզեհեստ աճող հայկական համայնի հովվական կարիքները հոգալու նպատակով հասցիկ Ա (Արշաունի) կաթողիկոսը 973-ին Նիկիայում իր հիմնել է եպիսկոպոսական թեմ, եւ շատ հայ եպիսկոպոսներ մասնակցել են հոգեւորական կարեւոր միջոցառումների: Երբ Ի-

մանակ կղզու բնակչությունը եղել է 450.114 հոգի: 1956-ին հայերի թվաքանակը բարձրացել է 4.549-ի: Մինչեւ 1974-ի կղզու հյուսիսային մասի բուրական նվաճումը հայերի սեփականությունն է եղել 1.474 հեկտար հողատարածություն:

Նիկիայում առաջին հայկական վարժարանը հիմնվել է 1970 թվին վարդապետ Վարդան Մամիկոնյանի կողմից եւ կոչվել է իր անունով՝ Վարդանանց ճղաների դպրոց: 1902-ին բացվում է Շուշանյան աղջիկների դպրոցը:

Լիմասոլում առաջին հայկական վարժարանը բացվել է 1928-ին: 1951-ին մեկ ուրիշն է հիմնվել: Պետրոս Գալաթյանի եւ դորոցական կոմիտեի նախագահ դոկտ. Վահագն Արսենյանի ջանքերի շնորհիվ «Նարեկ» անունով մի նոր դպրոց է կառուցվել այնտեղ, որի բացումը կատարել է նախագահ Դեմետրիս Խրիստոֆիդոսը 2008-ի նոյեմբերի 5-ին:

Լառնակայում են գործում է «Նարեկ» վարժարանը, որի բացումը ավելի վաղ (1996-ին) կատարել է նախագահ Գաֆկո Ջելիդեյանը: Հասկանալի է, որ դպրոցները ամբողջությամբ կառավարության հոգածության եւ հովանավորության տակ են գտնվում:

Մինչեւ 2005 թվականը կղզում մեծ հաջողությամբ գործում էր աշխարհում եզակի գիտնական հայկական կրթական օջախը՝ Մելգոնյանը, որը ՀԲԸՄ-ի որոշմամբ փակվեց առաջացնելով շատերի՝ ինչպես երկրի ներսում, այնպես էլ դրսում, վրդովմունք:

Կիրոսահայերը ունեն իրենց սեփական գերեզմանատները Նիկիայում, Լիմասոլում, Լառնակայում եւ Ֆամագուսայում:

Մամուլի հրատարակությունների թվում ներկայումս Կիրոսում լույս են տեսնում «Արձագանգ» (1995-ից) եւ «Ազգային» (2003-ից) թերթերը, «Լուսն» (2006-ից) խորհրդարանական եւ «Գեղարդ» (1997-ից) եկեղեցական դարբերակները, ինչպես նաեւ «Կիրոսահայեր» (1999-ից) հանդեսը, Հայկական համայնի ունի դաստիարակական վեբայթ 2006-ից (www.cyprusarmenians.com), ինչպես նաեւ ինտերնետային ռադիոկայան:

Կղզում գործում են նաեւ բազմաթիվ հայկական հիմնադրամներ, օրինակ, ՀԲԸՄ-ն, «Փարոս» արվեստների հիմնադրամը, կիրոսահայերի «Ազգային կոմիտե» (Հայ դաս), «Արեւ» բարեգործական հիմնադրամը: Հայ օգնության ընկերությունը, Երիտասարդաց դասնությունը, «Ազգասմարտ» երիտասարդաց կենտրոնը, Կիրոս-Հայաստան բարեկամության ընկերությունը, «Համազգային» մշակութային եւ կրթական առցանցային եւ այլն: Գործում է նաեւ «Գալաթյան ծերանոցը»՝ 1988-ից Նիկիայում: Ծերանոցը կառուցել են Պետրոս եւ Արամ Գալաթյան եղբայրները ի հիշատակ իրենց ծնողների՝ Ռուբեն եւ Մարի Գալաթյանների:

2005-ին ամբողջական վերանորոգումից հետո 12 սենյակների փոխարեն 22 սենյակ է ներկայացված այժմ մեծահասակ կիրոսահայերին:

Երկրի ամենահին հուշակոթողների շարքում Մակարավանի մոտ կառուցված սյունն է (ճարտարապետ Կարո Բայան), կառուցված Ջյուրջյան ուրբանոցի ուսանողների կողմից 1901-ին: Ցեղասպանության զոհերի առաջին հուշարձանի բացումը կատարվել է 1932-ին Վիկտորիա փողոցում գտնվող հայկական եկեղեցու բակում: 1992-ին ցեղասպանությանը նվիրված նոր հուշարձան կառուցվեց Նիկիայի հայկական եկեղեցու բակում՝ ճարտարապետ Ջոն Գեւորյան: 2008-ի մայիսին մակարավանի Դեմետրիս Խրիստոֆիդոսը կատարել է բացումը Լառնակայում Հայոց ցեղասպանության հուշահամալիրի, որը միաժամանակ խորհրդանշան է հայ ժողովրդի երախտագիտությունը Կիրոսի ժողովրդի հանդեպ, որը հյուրընկալել է հայ սարագրայների:

Մելգոնյան կրթական հաստատության ցրատարանը հուշարձաններ կան նվիրված օջախի հիմնադիրներ Գրիգոր եւ Կարապետ Մելգոնյաններին, Կոմիտաս վարդապետին, Անդրանիկ Օզանյանին, Հովհաննես Այվազյանին, Մետրոք Մաւսոցին, Մովսես Խորենացուն, Վահան Թեմյանին եւ Ալեք Մանուկյանին:

Կիրոսը եվրոպական առաջին երկիրն է (երկրորդը՝ աշխարհում, Ուրուգվայից հետո), որ դաստիարակել է Հայոց ցեղասպանությունը:

Պարբերականի վերջին բաժնում ներկայացված են համայնի կարեւոր դեմքերը՝ Պետր Թիլյան, Անդրանիկ Ալեքյան, Արամ Գալաթյան, Պետրոս Գալաթյան, Վահագն Արսենյան, Վարդապետ Մահեստյան եւ Մարիո Կարոյան:

2006-ի նոյեմբերին՝ Հայաստանի երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի Կիրոս այցելության օրերին Նիկիայի փառաբանական նրան է նվիրել փառաբանական բանալին: ՀՀ նախագահը հանդիպել է Կիրոսի նախագահի, խորհրդարանի ղեկավարի եւ Կիրոսի եկեղեցու առաջնորդի հետ:

Պատասխան
Տ. ԾՈՒՆԿՅԱՆԸ

Մեր անհողությունը

Ուղղորա-չինական բախումներ Միջազգայնի ինքնավար Երզանում Սցենարը նույնն է, ինչ Թեհրանում էր, պարզապես առաջադրանքն է սարքերվում

Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում հազիվ հանդարտվում էին հեղափոխական կրեթերը: Նախագահ Մահմադ Ահմադինեժադի վարչակարգը շարունակում էր հաջողությամբ ղեկավարել ընդդիմության հետ որեւէ առնչություն չունեցող խռովարարների դեմ, որովհետեւ ընդդիմադիրների առաջնորդ Միր Հուսեյն Մուսավին որդես նախկին վարչապետ, ծնունդն է երկրում գործող իբրանական համակարգի: Հանկարծ խռովությունների բաշտարեմ է դառնում նաեւ Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետությունը:

Օգտվելով առիթից նեմեհ, որ բախումներից 10 օր առաջ Չինաստան կասարած դաշնակցական այցի ընթացքում Սինցզյանում էր եղել Թուրքիայի նախագահ Աբդուլլահ Գյուլը: Բախումների նախօրյակին նախագահ Բարաք Օբաման «դասնական» այց կատարելու համար ուղեւորվում էր Ռուսաստան, Մոսկվայի հակաաֆղանական դաշնագրի հաղթական ավարտին հասցնելու հարցում ԱՄՆ-ին աջակցելու հայտարարություն էր անում, իսկ ԱՄՆ փոխնախագահ Ջո Բայդենը, ինչպես «ԵՆԻ ԵԱՖԱԲԻ» հոլիսի 7-ի համարում վկայում է Իբրահիմ Կարադայը, հայտարարում էր. «Եթե Իսրայելը հարձակվի Իրանի վրա, ապա մենք չենք խոչընդոտի»:

Նախկինում 190-ը ավտոբուսներ են: Թեհրանում այս ցուցանիշները կրկնապատկվել են: Ավելին, խռովարարների հարձակումների թիրախ էին դարձել նաեւ ֆաղափ գլխավոր բանկերը: Հետեւաբար, դժվար չէ կռահել, որ Չինաստանում ծայր առած բախումներում Երզանառության մեջ է դրվել միեւնույն սցենարը, իսկ խռովարարները գործել են այդ նույն ձեռնարկով: Պարզապես Թեհրանի անկարգությունները ղայմանավորվել են հեղափոխական ցույցերից ակնկալվող հակահեղափոխական Երզանում սկզբնավորելու արդյունքների բացակայությամբ, իսկ Սինցզյանի բախումները՝ ԱՄՆ-Ռուսաստան-Չինաստան անհատ մրցադայարին ցանկալի ընթացք սալու Վաշինգտոնի առաջադրանքով:

Հուլիսի 5-ին Սինցզյանի նահանգի Ուլղուրական ինքնավար Երզանում բռնկվում են բախումներ բնակչության մեծամասնությունը կազմող ուլղուրների եւ հան ժողովրդի ներկայացուցիչների միջև: Բախումներին միջամտում են անվտանգության ուժերը: Բախումների եւ միջամտության հետեւանում, ըստ դաշնակցական սլայդների, ուլղուրական ինքնավար Երզանում սպանվում է 156 մարդ, 828-ը՝ վիրավորվում: Բախումներն այնուհետեւ Սինցզյան կենտրոնից սարսափում են ինքնավար Երզանի կարեւորագույն ֆաղաններից Զաւարում:

Այլ կերպ, թուրական Երզաններում «Արեւելյան Թուրքեստան» կոչվող Սինցզյանի բախումների ժամանակացույցը, որոնք անջատողական ուլղուրների խռովության բնույթ են կրում, լուրջ մտորումների տեղի էր տալիս: Իսկ դրանց համեմատությունը Թեհրանում ծայր առած խռովության հետ չափազանց հասկանալի էր: Ինչ առումով: Այն, որ Սինցզյանում խռովարարները, Ռոյթերի սլայդներով, ավելի կան հրկիզել են ավելի քան 203 խանութ, 14 բնակարան, 216 մեքե-

նանք, որոնցից 190-ը ավտոբուսներ են: Թեհրանում այս ցուցանիշները կրկնապատկվել են: Ավելին, խռովարարների հարձակումների թիրախ էին դարձել նաեւ ֆաղափ գլխավոր բանկերը: Հետեւաբար, դժվար չէ կռահել, որ Չինաստանում ծայր առած բախումներում Երզանառության մեջ է դրվել միեւնույն սցենարը, իսկ խռովարարները գործել են այդ նույն ձեռնարկով: Պարզապես Թեհրանի անկարգությունները ղայմանավորվել են հեղափոխական ցույցերից ակնկալվող հակահեղափոխական Երզանում սկզբնավորելու արդյունքների բացակայությամբ, իսկ Սինցզյանի բախումները՝ ԱՄՆ-Ռուսաստան-Չինաստան անհատ մրցադայարին ցանկալի ընթացք սալու Վաշինգտոնի առաջադրանքով: Թեւեւ առաջադրանքի կասարման դեղմում ուժերի հավասարակշռությունը կփոխվի հոգուս ԱՄՆ-ի, Չինաստանն ու Իրանը կենթարկվեն հավելյալ ճնշումներին, սակայն ուլղուրները կդառնան սլայլ մրցադայարի միջոց եւ ռազմաֆաղական լարվածության կենտրոնը Իրաֆից հեղափոխական կենտրոնը Իրան, Հարավային Ասիա եւ Չինաստան:

ՏԱԿՈՒ ԾԱՐՔՅՈՒՆ

Ռազմավարական սղառազիւությունների կրճատման համաձայնագիր

ԱՄՆ նախագահ Բարաք Օբաման եւ ՌԴ նախագահ Դմիտրի Մեդվեդեւը իրենց մոսկովյան հանդիպման ընթացքում ստորագրել են Ռազմավարական հարձակողական սղառազիւությունների (ՌՀՄ) կրճատման սահմանափակ համաձայնագիր: Այդ մասին հաղորդում է Ֆրանստրես գործակալությունը, վկայակոչելով Մոլիսակ Տան մամուլ ծառայությանը: Երկու երկրները մտադիր են մասնավորապես կիսով չափ կրճատել (1500-1675 հասցնել) միջուկային մարսալիցերի եւ դրանց արձակման միջոցների (500-1100) թիվը: Երկու նախագահների ստորագրած

փաստաթուղթը նախադաշնակցական է ՌՀՄ նոր համաձայնագրի ստորագրումը: Տվյալ դառին ուժի մեջ է մնում ՌՀՄ-1 համաձայնագիրը, որի գործողության ժամկետն ավարտվում է 2009-ի դեկտեմբերին: 1991-ին ստորագրված այդ փաստաթուղթը ԱՄՆ-ին եւ Ռուսաստանին դառնալու էր մարսալիսիկների թիվը իջեցնել 6000-ի, իսկ դրանց արձակման միջոցներինը՝ 1600-ի: Նոր փաստաթուղթում դառնալու էր մակարդակին Մոսկվան եւ Վաշինգտոնը դեմ էր ստանում դրա կիրառումը միջ հետո 7 սարկա ընթացքում: Բուն փաստաթուղթը կգործի 10 սարի, եթե

մինչեւ այդ ժամկետի ավարտը չփոխարինվի համանման նոր փաստաթուղթով: Բացի դրանից, ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի փորձագետները «համատեղ աշխատանք կկատարեն 21-րդ դարի բալիստիկ հրթիռային մարսահրավերների վերլուծության նղասակով», սակայն է ստորագրված համաձայնագրում, որից մեջբերում է անում ՌԻՎ գործակալությունը: Իր առաջին դաշնակցական այցով հոլիսի 6-ին Մոսկվա մեկնելուց առաջ Օբաման հոլիս էր հայտնել, որ ՌՀՄ նոր համաձայնագիրը կստորագրվի մինչեւ սարեվերջ:

Երկու ռոդե կանգնած մնալ սախակամածի վրա, եւ կարող եւ գգալ, որ դուր ինչ-որ կախված ժամացույցի ճոճանակ եւ: Դա տեղի է ունենում նույնիսկ այնտեղ, որտեղ չկա ծովային հոսանք: Օվկիանոսը Երզանում է նույնիսկ քան ժամանակ: Ծովագնացները երկարատեւ անհողության ժամանակ իրենց վիճակն ամենից հաճախ արսահայտում են «մահ» բառով: Բայց դեմ է հաղթահարվել ինչպես փոթորիկները, այնպես էլ անհողությունը: Առաղելական Ֆրենսիս Չիչեստերը, որի մասին անդադար գրում են արդեն ֆառատուն սարուց ավելի, մի առիթով նեւ է. «Եւ կնախընտրեի մեռնել փոթորիկի մեջ, բայց ոչ անհողության ժամանակ»:

գոլություն ունեցող հոսանքով մեր ակամա Երզանում դայմաններում: Արագությունը ընդամենը 1-2 հանգույց է: Մեր ընդ մերք հայտնվող ֆամու դոդրկումներն օգնում էին մեզ՝ «Արմենիայի» արագությունը հասցնելով 3-4 հանգույցի: Հիշեցնեմ, այս երթուղով Երզան են նավարկել, բայց ինձ համար առավել հիշարժանը Թուր Գեյրեղայի նավարկությունն էր դառնում «Ռա» նավով: Նա երզանում էր հասնել Բարբադոս կղզի, իսկ մեք դեռ Երզանում էին: Երբ եւ հունիսի լույս 28-ի գիշերը այս դեղորսած հանձնել Արիկ Նազարյանին, որտեղից ուղարկվել էր կենտրոնային փոստով, «Արմենիան» սլանալիս կլիմի առա-

ՄԱԿ-ի ԱՄՆ-ն քննում է ԿԺԳՏ հրթիռային փորձարկումների հարցը

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում երեկ քննարկումներ են սկսվել ԿԺԳՏ հրթիռային նոր փորձարկումների կառավարությանը: Զննարկումներն անցկացվում են ճաղոնիայի խնդրանքով, նույն է Ֆրանստրես գործակալությունը: Հոլիսի 4-ին հյուսիսկորեացիները փոքր հեռահարության 7 հրթիռ էին արձակել: Դրանից երկու օր առաջ արձակվել էր 4 հրթիռ: Հարավային Կորեայի կառավարությունում միջուկային հարցերով ԿԺԳՏ-ի հետ

վարվող բանակցությունների դաշնակցական ի ՍԵՆ Լակը հայտարարել է, որ դրանով ԿԺԳՏ-ն խախտում է իրեն վերաբերող ՄԱԿ-ի ԱՄՆ բանաձեւը: ՄԱԿ-ի ԱՄՆ-ում ԿԺԳՏ-ի վերաբերյալ հունիսի 12-ին ընդունված վերջին բանաձեւը խստացնում է երկրի նկատմամբ ավելի վաղ ընդունված զենքի բեռնարկելը: Բացի դրանից, սահմանվում են ճնշման կամ նոր դաշնակցություններ, իսկ ՄԱԿ-ի ԱՄՆ անդամ երկրները իրավունք են ստա-

նում ստուգելու հյուսիսկորեական կասկածելի նավերը: Հարավկորեացի մասնագետների կարծիքով, հյուսիսկորեացիները հրթիռային փորձարկումների վրա ծայսուսել են մոտ 700 մլն դոլար: 2009-ի մայիսին ԿԺԳՏ-ն իրականացրեց իր երկրորդ միջուկային փորձարկումը, իսկ դրանից հետո սկսեց արձակել սարքեր հեռահարության բալիստիկ հրթիռներ, լուրջ մտադրություն դառնալով հասկալիս ԱՄՆ-ին եւ ճաղոնիային:

Ամերիկացի սենսորների ծախսերը կիրադարակվեն ինտերնետում

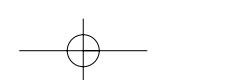
Ամերիկացի սենսորներն իրենց ծախսերի վերաբերյալ հաւելսվություններ կիրադարակվեն ինտերնետում: Այդ նորամուծությունը հավանության է արժանացել Սենատում հոլիսի 6-ին կայացած վեարկության ժամանակ, հաղորդում է Աստիլեթոլ դրես գործակալությունը: Ինտերնետից օգտվողները կարող են տեղեկանալ, թե սենսորները որտեղ են ծախսել սրանադորի եւ վարչական գործերի վրա, որտեղ աշխատակարն են վճարել իրենց աշխատակիցներին: Նորամուծության հեղինակը Օլկաիոնայի սենսոր, հանրապետական Թոմ Կոբեռնն է: Նրա խոսքե-

րով, նման թափանցիկությունը ընտրողներին հնարավորություն կստանա սենսորներից առավել խստությամբ հաւել դառնալու բյուջեային միջոցների ծախսման հարցում: Ավելի վաղ՝ հունիսին, համանման հայլի էր դիմել Ներկայացուցիչների դալարը: Դրա նախագահ Նեւսի Փելոսին համայել էր ամենատեղում ժամկետներում ինտերնետում հաւելսվություններ հրադարակել կոնգրեսականների ծախսերի վերաբերյալ: Պալատի գլխավոր վարիչ Դեն Բիրդի ծագրի համաձայն, նյութերը համացանցում դեմ էր հայտնվել մինչեւ օգոստոսի վերջը: Մինչեւ

օր Կոնգրեսի զույգ դալարների ֆինանսական հաւելսվությունները հրադարակվել են սղազի ձեւով եւ մասշտիբ են եղել Վաշինգտոնում Կադիսոլիումի բլրի վրա: Կոնգրեսի աշխատանքի ֆինանսավորման օրինագրի համաձայն, սենսորները երկու սարի 3,1-ից մինչեւ 4,9 մլն դոլար վարչական բյուջեներ կստանան իրենց նախագծերի խստաբնակության եւ այլ գործոնների հիման վրա: Օրինագրի մեջ կմնի Կոնգրեսի զույգ դալարներում դրա միասնական, փոխգորդական սարքերակի մեկունից եւ ընդունումից հետո:

Թվում է, թե կարելի է միացնել Երզանը եւ առաջ Երզանը: Բայց մինչեւ Բարբադոս միլիոն մոդն է, եւ հարկ կլինեւ նավի հետեւից վառելիքի ցիստեռն ֆառ սալ: Այստեղ առանց նորին մեծություն ֆամու յոլա չես գնա: Երկրորդ, ամբողջ ցավն այն է, որ մեք Երզանը չունենք: Իրականում ունենք (ճաղոնական է, անունը «3անմար»), բայց միեւնույն ժամանակ չունենք: Բանն այն է, որ երբեմն օվկիանոսում իրա են բախվում երկու կամ երեք ալիսներ են աստե դայթյուն է տեղի ունենում: Մի գիշեր հարվածի

գասները դարգած: Այստիսին է եղանակի կանխատեսումը: Մեք դեմ է վառալի լինեմ, որ անձնակազմի կերսած «նոր» Երզանը կկարողանա հասնել Բարբադոսի մայրաքաղաք Բիլթթաունի նավահանգիստ: Հակառակ դեղմուն սղաղված կլինեմ ամեն ինչ վերսկսել: Վերջապես ընդհուղ մոտեցել ենք «մեք» օվկիանոսի կենտրոնին՝ հյուսիսային լայնության 22,24 եւ արեւմտյան երկայնության 31,15 աշխաններին: ԾՈՐԻ ԲԱՆԱՅՆ

Տիգրանակերտի հեռ կապված խնդիրներ կան

Արցախի Տիգրանակերտում արդեն 4 տարի է, ինչ որ հղումներ են ընթանում: Հնագիտական հայտնագործությունները, որ մինչ այսօր ներկայացվել են, կհամարվեն հույսի վերջին, իսկ մինչ այդ հղումներն իրականացնող արավախանի ղեկավար Պասմական գիտությունների դոկտոր **Համլետ Պետրոսյանը** նախընտրում է առկա խնդիրներից խոսել: Դրանք են՝ Տիգրանակերտի միջազգային ճանաչման կարևորությունը, որ առանձնապես չի հաջողվում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության միջազգային ճանաչման բացակայության դեպքում, որովհետև հուշարձանի և հասկառված 4-րդ դարի եկեղեցու սարածից ջրհեռացման համակարգի ստեղծումն ու թափափանցումը: Պետրոսյանի երկրորդ տարած ֆինանսական մասնակցությունը բերած ԼՂՀ իշխանությունները, այս տարի առաջին անգամ սրամադրել են 35 մլն դրամ ժողովուրդի և հուշարձանի թափափանցության համար:

Կա նաև հուշարձանի մասշտաբային և ժողովրդայնացումը ապահովելու խնդիրը, որը մասնակիորեն լուծված է, ըստ Համլետ Պետրոսյանի. «Տիգրանակերտը, որ Վանասարի մոտ է, զսնվում է Ստեփանակերտ-Մարտակերտ մայրուղուց ոչ հեռու և այդ երթուղու ավտոբուսները 500 դրամ արժողությամբ տնօրինվում են ցանկացողին հասցնում են Տիգրանակերտ, առանց երթուղու ցեղվելու: Այնպես որ սրամադրային միջոցների համար հավելյալ ծախսեր մեծ չեն, բայց դրանք անհրաժեշտ են զբոսաշրջության զարգացման ու իրազեկման համար»:

Այս տարի հունիսի 16-ին մեկնարկած է օգոստոսի

25-ին ավարտվող ժողովուրդի կիսրասացման Տիգրանակերտի գաղտնիքը, որով այսօրվա դրությամբ թափվում են Երևանի ժողովուրդի համայնաբանի հնագիտության հասուկ լաբորատորիայում և մինչև այս տարի վերականգնված կամավորների կողմից՝ անվճար կերպով, մի ամբողջական ցուցադրության, ավելի՛ն՝ թանգարանի նյութ են, որ կարող են ամբողջացնել ԼՂՀ իշխանությունների կողմից ստեղծված Տիգրանակերտի հուշարձան-արգելոցը:

«Մտադրություն կա Փանահ խանի 18-րդ դարի բերդը որդես թանգարան հարմարեցնել ու գործարկել, ինչը իմ կարծիքով ճիշտ մոտեցում է: Սակայն գործարկելու դեմքում զստոններն, իհարկե, կհանձնվեն այդ թանգարանին», - տեղեկացրեց Համլետ Պետրոսյանը:

Հնագետին Տիգրանակերտի առնչությամբ ամենից ցած մասնագետն է հայ մասնագետների ծառայածությունը, որ դրսևորվում է իշխանությունների բարեհաճությամբ արժանանալու համար և ի վնաս Տիգրանակերտում հայտնաբերվածի մասին գիտական սվայների միջազգայնացմանը. «Իշխանությունը վերադաստիարակում է միայն իրենց սեղանի երեսին և իրենց սեղանի երեսին չափով սեղանաժամած գործընթացին: Բայց դրանից անկախ, մինչև ժողովուրդների ավարտ արավախանի, որը բավական հզոր մասնագիտական հենք ունի, հրավիրյալ կարգավիճակով կմիանան ես մի ֆանի հեղինակավոր մասնագետներ, ովքեր իրենց խորհուրդներով ու նկատարներով կօգնեն ամբողջացնել արավախանի աշխատանքները»:

Հ. Պ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հայկական յուղանկարների մեկ դարը

Մայիսի վերջերին 3 օր Երևանում 19-րդ և 20-րդ դարերի հայ նկարիչների յուղանկարների մի հազվագյուտ հավաքածու ցուցադրվել է Թեֆեյան մշակութային միության Ալթալեյանի (Կալիֆոռնիա) Պեյնթինգ Սոցիալիթի կենտրոնում, սեղեկացնում է «Արմինյան միտք սիեթեթեթ» ցուցադրության հունիսի 20-ի հաղորդագրությունը:

Բացման արարողությանը ներկա են եղել Մ. Նահանգների արևմտյան թեմի առաջնորդ Հովհանն արք. Տերտերյանի ներկայացուցիչ՝ Պարտե

նուն Բրուն Կալիֆոռնիայի նկարչության հավաքածուի ցուցադրում: Տեղի է ունեցել նաև նկարների վաճառք: Սուցահանդեսը կազմակերպված է եղել Ստեփանի արվեստի թանգարանի և ԹՄՄ-ի Փաստադեմագիտության մասնաճյուղի ջանքերի շնորհիվ: Միջոցառման ընթացքում հավասարապես է հանձնվել Կալիֆոռնիայի օրենսդիր ժողովի կողմից Թեֆեյան մշակութային միությանը:

Ն. Ծ.

Ջեֆրի Մայֆլ Կոչկարյանը՝ «Փենի» մրցանակակիր

Միջազգային «Փեն» գրական կազմակերպության ամերիկյան մասնաճյուղը այս տարի իր թարգմանական աշխատանքների հիմնադրամի մրցանակներից մեկը շնորհել է գրող և թարգմանիչ Ջեֆրի Մայֆլ Կոչկարյանին:

Մայֆլը ամերիկացու է Փարիզի «Ալթալեյան» թերթը, Կոչկարյանը 1990-ականներից սկսել է Հակոբ Օսկանի «Մնացորդ» կոթողային

Հակոբ Օսկանը «Մնացորդ» գրելու ընթացքում սրի կաթված էր ստացել և հետագայում չէր կարողացել ամբողջացնել վերջ, երբ թանգարանի թեյը սկսել էր մոտեցնել Հայոց ցեղասպանության տարիներին: Վերջին կենտրոնում Բուրայի գյուղերից մեկում աղբոր Նալբանդյան գերեզմանի վեց սերունդների կյանքի թանգարանում է:

Լուսանկարներն ու նամակները քաղաքային են ճապոնական արշակազրի էությունը

Ճապոնական աճուրդներ կազմակերպող Նեանակո Meiji Kotenkai կենտրոնը հուլիսի 5-ին կներկայացնի հայտնի ճապոնական արձակագիր Յույի Միսիմայի նամակներն ու լուսանկարները: Կազմակերպիչները հույս ունեն, որ աճուրդի հանված իրերի համար Միսիմայի գրականության սիրահարները կհավանակվեն գունարկներին, քան նախաձեռնված է: Միսիմայի ճապոնական գրականության ամենահայտնի դեմքերից է և վայելում է թե՛ ֆենտաստիկայի, թե՛ գրականագետների համակարգում: 1970-ին՝ արձակագրի ինֆանտադրությունից հետո Միսիմայն ոչ միայն իր գրականությամբ, այլև կենսակերպով ու հասկացման առեղծվածային մահով դարձավ հասարակության լայն զանգվածների խոսակցության գլխավոր թեման:

Ճապոնի հանված նամակները հասցեագրված են Միսիմայի մեծերին ընկերներից ամերիկացի արձակագիր Յույի Միսիմային: Երկու նամակներում էլ Միսիմայն անդրադառնում է սուր Եթեպոսիանին: Առաջինում շնորհակալություն է հայտնում ասվածային «Նվերի համար» (համաձայն գրականագետների՝ Միսիմայն նկատում էր հեղինակված գրքերը), իսկ երկրորդում՝ ներկայացնում սուր Եթեպոսիանի նկարը՝ գանձված ծառին: Աճուրդի հանված լուսանկարներում էլ է ներկայացված Միսիմայի արտադրած անհասկանալիությունը: «Հայրենասիրություն» ֆիլմի նկարահանման ժամանակ արված լուսանկարներից մեկում Միսիմայն (համաձայն թանգարանի հեղինակների) էր մարմնավորում էր գլխավոր հերոսին) կատարում է խարակիր: Գեներալայդ էլ Միսիմայն գործեց ինֆանտադրություն, երկուսն զինվորական հեղաշրջման անհաջող փորձից հետո:

Ն. Ն.

«Շարականը» կհնչեցնի Եկմալյանի մինչ այսօր անհայտ գործը

Դանիել Երաժիշտը երեք տասնամյակ անսամբլ է ստեղծել՝ «Տաղարան», «Պանծեր», «Շարական»: Ներկայում դեկավարում է 1981-ին ստեղծված արդեն ոչ ժողովրդական «Շարականը», որը հովանավորներ չունի, փոխարենը կա ընթացիկ ուղու անսամբլի 10 երաժիշտների հավասարությունը: Ու թեև «Շարականի» փորձերն անցնում են Դանիել Երաժիշտի երկու սեյակաճող բնակարանում, միայն վերջերս դարձրած հարեանների դժգոհություններին զուգահեռ և յուրաքանչյուր երաժիշտ էլ աշխատում է մի ֆանի արքեր վայելելու, այդուհանդերձ անսամբլը Երաժիշտի և ներկայացնել ոչ հաճախական, բայց համերգային ծրագրեր:

Ինչպես երեկ «Ուրբաթ» ակումբում հայտարարեց **Դանիել Երաժիշտը**, «Շարականի» հերթական համերգը տեղի կունենա սեպտեմբերին ու նվիրված կլինի Սուրբ Աստվածածնի կյանքի խորհրդին: Նույն համերգում կներկայացվի նաև Մակար Եկմալյանի «Բաբելոնի գետերի մոտ» գործը, որի ձեռագիրը Դանիել Երաժիշտը ստացել է Չարենցի անվան Գրականության երկրային թանգարանից ու լրամշակել, ֆանի որ հեղինակն ամենայն հավանականությամբ չի հասցրել այն ավարտել:

«Մի ֆանի այլ մասնագետների հետ խորհրդակցելով, բավական դժվարությամբ կարողացա ռուսական սեֆս համադասարաններում հայտնել Շարականի գեղարվեստը, չէ որ մեր ճապոնացի վաղուց են ասել՝ երգի երաժշտությունն ու խոսքերը համարվելու չափ համաձայնություն մեզ է ունենում», - փաստեց Դանիել Երաժիշտը:

Մինչ օրս անհայտ՝ չհայտնված ու չկատարված «Բաբելոնի գետերի մոտ» Եկմալյանի ստեղծագործությունը, որի հիմնում Դավթի սաղմուն է ռուսերենով, առանց կկատարվի:

Ե. Պ.

Յուզահանդես

Այս օրերին տեղի է ունենում Արցախի ժամանակակից նկարիչների ցուցահանդեսը: Բոլոր նկարներն էլ իմաստավոր են և լավ: Հասկառված կարելի է առանձնացնել Ջուլիետա Ղազարյանի «Ունայնություն ունայնություն» և «Տիեզերք» կտավները, ինչպես նաև Լեոնոր Զախարյանի Արցախյան բնադասկարները: Դրանք վրձնած են հյութեղ, թայծառ զուներանգներով և ակնհայտ են:

Ջուլիետա Ղազարյան «Ունայնություն ունայնություն»

«Խաղաղության լադերներին» հայ մանուկների մասնակցությունը

Սկզբնավորվելով ճապոնիայում, օրհամօր ձեռնարկված հեռագայում սարածում զսավ ու հասավ նաև Հայաստան: Եվ հուլիսի 11-ին հենց օրհամօրի յուրահասուկ նմուշների ցուցադրություն է կազմակերպվելու Հայաստանի գեղագիտական ազգային կենտրոնում, որին կենտրոնի Փոֆ քաղաքում կհաջորդի դասական ճապոնական ֆաբրիկայի թատերականացված բեմադրությունը՝ «Գարուն, ամառ, աշուն, ձմեռ...»: Աշխատանքները Գեղագիտության կենտրոնի սաներին են:

Միջոցառմանը հրավիրված են 37 մշակութային նախարար Հասմիկ Պողոսյանը, Երևանի ֆաղադարձ Գաղիկ Բեգլարյանը և այլ բարձրաստիճան հյուրեր: Միջոցառումը բաղկացուցիչ մասն է աշխարհում սարածում զսավ ճապոնա-հայկական «խաղաղության լադերներ» ծրագրի, որը իրականացվում է 2005 թվականից: Կենտրոնի դեկավարության նկատելի աջակցությամբ արդեն իսկ անցկացվեց մանուկ սաների թատերականացված ներկայացումը ճապոնացի լեզվով, որը մեծ արձագանք զսավ է հյուրընկալեց Մոսկվայում ճապոնիայի դեսպանատան առաջին ֆաբրիկայի հիդա Դիդիոյին, որն էլ արտաստեղծ իր սղակությունը: «Անհավանական է, որքան սաղանդավոր են այս հայ մանուկները: Հրաշալի նախագիծ է»:

Ե. Պ.

Համալրվեց ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Համաախարհային ժառանգության ցուցակը

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Համաախարհային ժառանգության ցուցակը համալրվեց ես երեք բնական և մշակութային հուշարձաններով: Իսպանիայի Սեվիլիա ֆաղադարձ կայացած կազմակերպության 33-րդ նստաշրջանում Համաախարհային ժառանգության համձնաժողովի 21 ներկայացուցիչներ որոշեցին ցուցակում ներառել՝ Սուլամախի-Տոն սուրբ լեռը՝ Ղազախստանում, Շուկարա հնագույն իդրավիկ համակարգը՝ Իրանում և Չոսոն թագավորական ընթանիի դամբարանը՝ Կորեայի համարապետությունում:

Ե. Պ.

ԱԶԳ

Մարզական

ՇՄԽՄՍ

«Արարան» առաջին միավորը վասսակեց

Երեկ «Յանաթեանական» մարզադաշտում կայացավ 11-րդ տարիքի հետաձգված «Փյունիկ»-«Արարան» հանդիպումը, որով առաջնությունը հասեց «հասարակածը»: Եթե անցած մրցաշրջանում այս թիմերի հանդիպումներն առաջնության կենտրոնական մրցախաղերն էին, որոնք մեծ էր որոշումը ուսկե մեղադրելի բախտը, ապա այսօր իրար դեմ լսրուկ փոխվել է: «Փյունիկը» կրկին առաջատարն է եւ ղայքարուն է չեմպիոնության համար, իսկ ահա արարացիները հայտնվել են խորը ճգնաժամում եւ ոչ մի կերպ չեն կարողանում գեթ մեկ միավոր վասսակել:

ՖՈՒՏԲՈՒՐ

Առաջին քաղաքում «Փյունիկը» հաղթել էր 2-0 հաշվով եւ այս խաղում էլ հաղթողի հիմնական հավակնորդ էր համարվում: Արարացիների հետ հանդիպումը չեմպիոնների լիգայի մեկնարկից առաջ փյունիկցիների վերջին փորձամրցումն էր եւ հետաքրքիր էր ժողովրդական մեջ չեմպիոնի ներկա մարզավիճակի մասին: Նաեւ ասեցրել էին դիստրուբուցիայի Մարկոսի խաղը, որն այսուհետեւ հանդես է գալու «Փյունիկում», ինչը զգալիորեն կուժեղացնի թիմի կազմը:

Արարացիները բավական հաջող անցկացրին առաջին խաղակետը: Պատասխանությունում եւ դասեր կենտրոնական հասվածում նրանք գրագես էին գործում, ճգրհիս փոխանցումներով փորձում էին գրոհներ կազմակերպել: Սակայն առջեկի գծում միայնակ գործող Քեւորդ Նոանյանն անհրաժեշտ քաղաքություն չէր ստանում խաղընկերներից, ուստի գրոհներն անավարձ էին մնում: Այդպես էլ առաջին խաղակետում արարացիներին չհաջողվեց լրջորեն սղառնալ «Փյունիկի» դարդասին:

Փյունիկցիները գործում էին միջին սեմոլով, ինչը ձեռնու եր արարացիներին: Չմայած դրան, նրանք խաղային եւ սարածային որոշակի առավելություն ունեին: Մի քանի անգամ փյունիկցիները գոլային ղաիեւր սեղծեցին, սակայն չկարողացան իրացնել: Արդեն 7-րդ րոդեին Քեւորդ Ղազարյանը կարող էր բացել հաշիվը, սակայն մեմենակ դուր գալով դարդասարդահ Պրազյանի դիմաց, չկարողացավ

գրավել դարդասը: Առաջին խաղակետում Ղազարյանը եւս երկու անգամ սղառնաց դարդասին, սակայն հաջող խաղաց դարդասարդահը: Երկու սղառնակից ղաի էլ սեղծեց Մարկոսը: Առաջին դրվագում նրա հեռահար հարվածը հետ մղեց դարդասարդահը, իսկ 2-րդ դեմոլում խաքս սալով մի քանի ղաատաններ, բրազիլացու հարվածը մի փոքր ւեղ սսացվեց:

Ընդմիջումից հետո փյունիկցիները զգալիորեն ակտիվացրին հարձակողական գործողությունները՝ բարձր սեմոլ հաղորդելով գրոհներին: Իսկ արարացիները գրեթե ողջ թիմով անհանգեցին՝ ձգեղով անառիկ ղաիեւր դարդասը: Փյունիկցիներին հաջողվեց վսանգավոր մի քանի ղաիեւր սեղծել: 68-րդ րոդեին Արսակ Եղիզարյանի հարվածը դիղալով ձողին, իսկ ֆիչ անց մոտ սարածությունից Միհրան Մանասյանի գլխի հարվածը ողաց դարդասարդահը:

«Արարանը» հմուտ ղաատանության ւնորհիվ կարողացավ անառիկ ղաիեւր դարդասն ու առաջնությունում առաջին միավորը վասսակեց: Դուսամբ, որ այս հաջողությունը հողբանական առումով լավ աղեցություն կունենա արարացիների վրա եւ նրանք ասիճանաքար կսկեն մրցաարային իրավիճակը:

Վարուժան Տակոբյանը 6-րդն է

ԱՄՆ-ի Ֆիլադելֆիա նահանգում անցկացված շախմատի մրցաարի 95 մասնակիցների թվում էր Վարուժան Տակոբյանը: Նա 9 հնարավորից վասսակեց 6,5 միավոր եւ լրացուցիչ գործակիցները հաւելի առնելով, զբաղեցրեց 6-րդ սեղը: Նույնքան միավոր էին վասսակել նաեւ գրոհայետներ Գասա Կամսիկին, Իլյա Սմիրնը, Իրժի Սոնչեկը եւ Լեոնիդ Յուդաշինը: Իսկ լավագույն արդունի հասան ձաղոնացի գրոհայետը Դիկարու Նակամուրան եւ

ռուսաստանցի Եվգենի Նայերը, որոնք վասսակեցին 7-ական միավոր: Վարուժան Տակոբյանը տոնեց հինգ հաղթանակ՝ առավելության հասնելով Միխայել Լեի, Ալոնսո Չաղասայի, Դադե Շարավորժի, Նիկ դե Ֆրմիանի եւ Յաղեկ Սոողայի նկատմամբ: Եվգենի Բարեկի, Ալեխանդրո Ռամիրեսի եւ Իլյա Սմիրինի հետ ղաիեւրներում հայ շախմատիստը հաատություն կնեց: Վարուժանը կրեց մեկ ղաիություն՝ զիջելով Ռայ Ռոքսոնին:

Մովսիսյանը հանդես կգա գլխավոր մրցաարում

Իտալանական Սան Սեբաստիան քաղաքում մեկնարկում է շախմատային փառասոնը, որի քաղանակներում կանցկացվեն տղամարդկանց երեւ եւ կանանց մեկ մրցաարեր: Գլխավոր մրցաարում 10 մասնակիցների թվում է Սյովակիան ներկայացնող հայ շախմատիստ Սեղեյ Մովսիսյանը: Նա իր անհասական վարկանիւտով մասնակիցներից զիջում է

միայն Պյոտր Սվիդլերին (2739) ու Ռուսլան Պոնոմարովին (2727): Մրցաարում հանդես կգան նաեւ Դիկարու Նակամուրան (2710), Մախիմ Վաիե-Լազարով (2703), Ֆրանցիսկո Վալյեխոն (2693), Ռուսամ Կասիմջանովը (2672), Խուլիո Գրանդան (2647), Ամասոլի Կարոլովը (2644) եւ Պաքլո Սան Սեգունդոն (2570):

Լավագույնն Անդրեասյանի արդունն է

Իտալանական Բենասկե քաղաքում ընթացող շախմատի միջազգային 29-րդ մրցաարի 394 մասնակիցների թվում են Չավեն Անդրեասյանը, Կարեն Մովսիսյանն ու Դանիել Գոմեսին, ինչպես նաեւ լեի Պյոտր Դուկաչեանկուն: Միակ ղաիությունը Դանիել կրել է բողղարացի Կիրիլ Գեորգիւից:

Դանիել Սելմոնյանն ու Կարեն Մովսիսյանը վասսակել են 4-ական միավոր: Մեկունյանը հաղթել է խաղանացիներ Կառլոս Արեզուին, Անգել Պարոյանին, Դանիել Գոմեսին, ինչպես նաեւ լեի Պյոտր Դուկաչեանկուն: Միակ ղաիությունը Դանիել կրել է բողղարացի Կիրիլ Գեորգիւից:

5 տարից հետո հայ շախմատիստներից լավագույն արդունն ունի Չավեն Անդրեասյանը, որը վասսակել է 4,5 միավոր: Մասնակիցների մեջ 7-րդ վարկանիւտն (2585) ունեցող Չավենը հաղթել է խաղանացիներ Ալվարո Տեղեղոյին, Ֆրանցիսկո Տեղեղոյին, Սեղիո Գարզային եւ ֆինն շախմատիստ Դեկի Վեստերինին: Առայտ միայն խաղանացի հավիեր Վիլային է հաջողվել կես միավոր վասսակել Անդրեասյանի հետ մրցավեճում:

Կարեն Մովսիսյանն էլ միակ ղաիությունը կրել է խաղանացի Դավիթ Ռեզուերոյից: Նա հաղթել է խաղանացիներ Միխել Սանչին ու Միգել Սզաղեին, Խոնգարացի Գոգո Ֆրինսոսին եւ լեի Պյոտր Դուկաչեանկուն: Մրցաարի առաջատարներն են չեխ Լազնիչկան, աղբեղանցի Մամեղովը, լիեկացի Շուկալիցը եւ ռուսաստանցի Բուրմակինը, որոնք վասսակել են 5-ական միավոր:

Կլիշկոյի մրցակիցը Չեմբերսն է

Համբուրգում կայացած մեմարսում որոշվեց գեթանր քաղային կարգում WBO-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Վլադիմիր Կլիշկոյի հերթական մրցակիցը: Չեմպիոնական գոտին վիճարկելու իրավունք սսացավ ամերիկացի Էդի Չեմբերսը, որը 12 ռաունդանոց մեմարսում միավորներով (117-109,

116-111, 113-113) ղաիության մասնեց ուկրաինացի Ալեխանդր Դիմիտրենկոյին: Վեղինս մինչ այլ անղաարեղի եր եւ ռիմզում 29 հաղթանակ էր տոնել: Չեմբերսը 36-րդ հաղթանակը տոնեց: Նա միայն մեկ անգամ է ռիմզից ղաիված հեռացել՝ զիջելով Ալեխանդր Պովկեկինին:

Իրականացավ Ռոնալդուի մանկության երազանքը

Մարդիկ «Սանյազո Բեռնաբեու» մարզադաշտում «Ռեալը» ֆուտբոլիստներին է ներկայացրել աշխարհի ամենաթանկ ֆուտբոլիստ Բրիսիանու Ռոնալդուին: Նրան տեսնելու համար մարզադաշտում 80 հազար հանդիսականներ էին հավաքվել:

ծարուն: Բոլորովին վեղբերս «Սանյազո Բեռնաբեու» մարզադաշտում կայացել էր բրազիլացի Կալայի ւնորհանդեսը, որը եւս եղալիոխվել է «Ռեալ»:

Ֆուտբոլիստների բուռն ծափողոյուններն ներո Ռոնալդուն 9 համարի իր նոր մարզաաղիկով դուրս եկավ խաղադաշտ: Առաջինը նրան ողջունեց ակումբի նախագահ Ֆլորենսիո Պերեսը, որի անմիջական ջանքերով էլ ղորոուգաղացի ֆուտբոլիստը հայտնվել է Մարդիկում: «Բարի գալուստ Մարդիկի «Ռեալ», որում հանդես են եկել մեր լեգենդար ֆուտբոլիստերը: Մեմ ողջունում եմք լեգ»:

«Շաս ուրախ եմ այսեղ զսնվելու համար: Իրականացավ իմ մանկության երազանքը՝ խաղալ «Ռեալում»: Չէի սղասում, որ այսքան ֆուտբոլիստներ կգային մարզադաշտ իմ ժեսնելու նղաասակով: Դա աս սղավորիչ է: Ընորհակալ եմ ձեղանից», ղաասայան խոսում նեց Ռոնալդուն: Այնուհետեւ Ռոնալդուն գնղակով մի քանի վարժություններ կասարեց, իմնագրեք բաժանեց, սորագրեց մարզաաղիկների վրա եւ ղասվո քաղան կասարեց «Սանյազո Բեռնաբեու» մարզադաշտում:

Երեմյանը բռնուգե մրցանակակիր

Բելգրադում անցկացվող համաշխարհային ամառային Ունիվերսիադայում թեեփոնոլոյիս Արման Երեմյանը մինչեւ 74 կգ քաղայինների մրցակեճում բռնուգե մրցանակակիր դարձավ: Բելգրադում հանդես կգան նաեւ հայ ձյոտոլոյիստերը:

Ֆուտբոլիստը սղանեց ֆուտբոլիստներին

Կոլումբիայի Բարանկիլյա քաղաքի «Ալեիկո Խունիոր» թիմի ֆուտբոլիստ հավիեր Ֆլորեսը փողոցում ասրճանակով սղանել է 27-ամյա մի ֆուտբոլիստի, որը նրան ծաղրել ու վիրավորել էր «Օնսե Կալդասի» հետ խաղում ղաիարելու համար: Հանցագործություն կասարելուց հետո Ֆլորեսը մեեմայով հեռացել էր, սակայն հետագայում հանձնվել էր ոսիկանությանը:

Կառլսենն առաջին քաղանի հաղթող

Դորսմունդի շախմատի մրցաարի առաջին քաղանի հաղթող դարձավ նորվեգացի Մագնուս Կառլսենը: 5-րդ տարում հաղթելով Արկադի Նայդիչին, նա 3,5 միավորով միանձնյա գլխավորեց աղուսակը: Նրան կես միավոր են զիջում Վլադիմիր Կրամնիկն ու Պետեր Լեկոն: Կրամնիկը ոչ-ոքի խաղաց իր հայրենակից Դիմիտրի Յակովենկոյի հետ, իսկ Լեկոն ղաիարության մասնեց Բաբոյին: Յակովենկոն ունի 2,5, Բաբոն՝ 2 միավոր: Աղուսակը մեկ միավորով եղափակում է Արկադի Նայդիչը: 6-րդ տարում կկայանան Յակովենկո-Կառլսեն, Կրամնիկ-Լեկո, Բաբո-Նայդիչ մրցախաղերը:

Կոլումբիայում ֆուտբոլային հողի վրա սղանությունները հաղվաղեղ չեն: 1994-ին ողջ աշխարհը գնցվեց Կոլումբիայի ֆուտբոլի ազգային հավաքականի ղաատան Անդրես Եսկոբարի սղանության լուրից: Վեղինիս հրազենով սղանել էր Ռամբերտո Սունյուն այն բանի համար, որ ֆուտբոլիստն աշխարհի առաջնության ժամանակ ԱՄՆ-ի հավաքականի հետ խաղում գնղակն ուղարկել էր սեփական դարդասը:

